

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.6(166).28
УДК: 373.5:331.548:796

Приходько І.В.
аспірант,
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк
Ольховий О.М.
доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор
Харківська державна академія фізичної культури, м. Харків

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ ЗА СПОРТИВНИМ НАПРЯМКОМ

Стаття присвячена актуальному питанню визначення сутності профільного навчання за спортивним напрямком. Загальною тенденцією розвитку старшої школи є її спрямованість на профільне навчання, орієнтація на широку диференціацію, варіативність, багатопрофільність, інтеграцію загальної і допрофесійної освіти. Профільне навчання є одним із ключових напрямів модернізації та удосконалення системи освіти нашої держави. Відповідно до своєї структури та завдань, профільне навчання базується на певному профілі, який передбачає поглиблене вивчення циклу споріднених предметів: базові, профільні та курси за вибором. Стосовно фізичного виховання – базовим загальноосвітнім предметом є фізична культура. В умовах закладу спеціалізованої освіти спортивного профілю завдання профільного навчання можливо реалізувати за видами спорту. Профільне навчання в умовах закладу спеціалізованої освіти спортивного профілю повинно бути спрямоване на загальний розвиток особистості, фізичну та психологічну підготовку учнів, здобуття загальноосвітньої профільної та початкової допрофесійної підготовки в галузі фізкультурної освіти.

Ключові слова: профільне навчання, заклад спеціалізованої освіти, спортивний профіль.

Annotation. Prykhodko I.V., Olkhovyi O. M.V. *Current issues of specialized education in the field of sports.* The article is devoted to the topical issue of defining the essence of specialized education in the field of sports. The general trend of the development of the senior school is its focus on specialized training, orientation on wide differentiation, variability, multi-specialty, integration of general and pre-professional education. Specialized education is one of the key areas of modernization and improvement of the education system of our country. The model of specialized education in the conditions of specialized sports school can have different forms of organization. According to its structure and tasks, it is based on a certain profile, which involves accentuated study of a cycle of related subjects: basic, specialized and elective courses. Regarding to physical education, the basic general education subject is physical culture. Physical culture as a component of general culture lays the foundations for the preservation of health and the development of all its components, uses a comprehensive approach to the formation of mental and physical abilities and skills, improves physical and psychological training for active life, forms priorities for health-oriented physical lifestyle and provides a general cultural personality development. In the conditions of the specialized school of sports profile, it is possible to implement the tasks of specialized education according to kinds of sports in-depth study. In-depth study of sports is carried out either according to special programs and textbooks developed for a specialized subject, or according to the modular principle. In general, specialized education in the conditions of a specialized sports school should be aimed at general personality development, physical and psychological training of pupils, acquisition of general educational profile and initial pre-professional training in the field of physical education.

Key words: specialized education, specialized sports school, sport direction.

Постановка проблеми. Інтеграція України до європейського освітнього простору вимагає адекватної реакції на процеси реформування загальної середньої школи, що відбуваються у провідних країнах світу. Загальною тенденцією розвитку старшої школи є її спрямованість на профільне навчання, орієнтація на широку диференціацію варіативність, багатопрофільність, інтеграцію загальної і допрофесійної освіти [13].

Профільне навчання є одним із ключових напрямів модернізації та удосконалення системи освіти нашої держави й передбачає реальне й планомірне оновлення школи старшого ступеня і має найбільшою мірою враховувати інтереси, нахили і здібності, можливості кожного учня, у тому числі з особливими освітніми потребами, у контексті соціального та професійного самовизначення і відповідності вимогам сучасного ринку праці [2]. Такий підхід до організації освіти не лише найповніше реалізує принцип особистісно орієнтованого навчання, а й дає змогу створити найоптимальніші умови для професійного самовизначення та подальшої самореалізації здобувачів освіти [3].

Відповідно до Законів України «Про освіту» та «Про повну загальну середню освіту» здобуття повної загальної середньої освіти в державі забезпечується гімназіями та ліцеями, як закладами середньої освіти. Гімназії та ліцеї в Україні функціонують як окремі юридичні особи. Разом з тим, постановою Кабінету Міністрів України від 6 лютого 2019 року № 73 унормовано існування підрозділів закладів спеціалізованої освіти спортивного профілю, які здійснюють інтегрований освітній процес на кількох або на всіх рівнях освіти. Значна частина випускників закладів спеціалізованої освіти спортивного профілю після закінчення спортивної кар'єри продовжують свою діяльність або в сфері надання освітніх послуг (за предметною спеціальністю «Фізична культура»), або в сфері фізичної культури і спорту. Таким чином, спеціалізовані спортивні ліцеї-інтернати, що входять до складу професійних коледжів спортивного профілю (в якості структурних підрозділів) забезпечують виконання освітніх програм з видів спорту одночасно із здобуттям базової та профільної середньої освіти.

Аналіз літературних джерел. На сучасному етапі розвитку освітньо-виховної системи загальноосвітніх шкіл України проблему профільного навчання вивчала достатньо велика кількість дослідників: Н. Бібік, Л. Липова, І. Лікарчук, А. Самодрин, О.

Овчарук, О. Корсакова, Д. Тхоржевський, А. Фурман та інші [2, 11, 12]. За їх твердженнями, профільне навчання ґрунтується на таких принципах:

фуркації (розподіл учнів за рівнем освітньої підготовки, інтересами, потребами, здібностями й нахилами);
варіативності й альтернативності (освітніх програм, технологій навчання й навчально-методичного забезпечення);
наступності та неперервності (між допрофільною підготовкою й профільним навчанням, професійною підготовкою);
гнучкості (змісту й форм організації профільного навчання, зокрема дистанційного; забезпечення можливості зміни профілю);

діагностико-прогностичної реалізованості (виявлення здібностей учнів з метою обґрунтованої орієнтації на профіль навчання) [11].

Відповідно до своєї структури та завдань, профільне навчання базується на певному профілі, який передбачає поглиблене вивчення циклу споріднених предметів: базові, профільні та курси за вибором. Базові (загальноосвітні предмети) є обов'язковими для всіх профілів. Профільні загальноосвітні предмети реалізують цілі, завдання й зміст кожного конкретного профілю (суспільно-гуманітарний, природничо-математичний, технологічний, художньо-естетичний, спортивний). Стосовно фізичного виховання – базовим загальноосвітнім предметом є фізична культура, в межах якої завдання профільного навчання можливо реалізувати за певними спортивними напрямками (гімнастика, бойові мистецтва, багатоборства, спортивні ігри тощо) [7].

Т. Ротерс зазначає, що для виконання завдань фізичного виховання в старшій школі необхідно формування у учнів знань з фізичної культури, позитивних мотивів та потреб до занять, виховання бажання систематично займатися фізичними вправами та отримувати задоволення від цього [14, 15].

Н. Щурова у висновках своїх досліджень вказує, що розв'язання одного з соціально-значущих завдань сучасного суспільства майже неможливо без комплексного підходу до позначеної проблеми. Найрізкіше освітнє навантаження збільшується в профільних класах. Залучення школярів старшої школи до систематичних занять різними видами фізичних вправ, як одного з найдоступніших і ефективних засобів збереження і розвитку фізичного здоров'я, вважається цілком виправданим [16].

Необхідно зауважити, що на твердження Ю. Докукіної спортивний напрям профільного навчання не лише покликаний формувати фізичний розвиток зростаючої особистості й охоронити її в майбутньому від надмірного стомлення, а й забезпечити розвиток необхідних якостей (особистісних та фізичних), які в майбутньому стають професійно важливими та необхідними [4].

Зміст повної загальної середньої освіти має задовольнити освітні потреби кожної дитини відповідно до її інтересів, здібностей, життєвих намірів. З огляду на це, поряд з використанням типових програм, рекомендованих МОН, існує певна автономність навчального закладу у формуванні власних освітніх програм, які повинні передбачати широку варіативність, враховувати індивідуальний стиль і траєкторію навчання кожного учня.

В сучасних умовах основною діяльністю закладів спеціалізованої освіти спортивного профілю є безперервний навчально-тренувальний процес протягом року, який здійснюється на основі сучасної методики тренування із застосуванням технічних засобів і відновлювальних заходів на базі освоєння тренувальних і змагальних навантажень. Разом з тим, здобуття повної середньої освіти відповідного профілю є важливим для подальшої освітньої траєкторії майбутнього фахівця фізичного виховання, тому що заклад спеціалізованої освіти спортивного профілю є водночас і освітнім закладом здобуття фахової передвищої освіти і закладом фізичної культури і спорту. Відповідно до своїх завдань заклад спеціалізованої освіти спортивного профілю має право забезпечувати здобуття профільної середньої освіти професійного та академічного спрямування (рівень старшої школи), професійної (професійно-технічної) освіти та/або початкового рівня (короткого циклу) вищої освіти та/або першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (рівень фахового коледжу).

Мета статті – теоретично визначити сутність профільного навчання за спортивним напрямком в умовах закладу спеціалізованої освіти спортивного профілю.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах реформування освітньо-виховної системи фізичного виховання в загальноосвітніх школах, переходу на модульні курси вивчення різних видів спорту згідно з новою навчальною програмою з фізичної культури розширюються можливості фізичного вдосконалення школярів, їхньої різнобічної фізичної підготовки. Таке становище є основою для формування в старшокласників інтересів і мотивації до поглибленого вивчення конкретного виду спорту в загальноосвітній школі [9].

Навчання фізичній культурі спрямоване на досягнення загальної мети базової загальної освіти. Адже метою базової загальної середньої освіти є розвиток освіченої особистості, яка поєднує в собі творчий потенціал до навчання, ініціативність до саморозвитку та самонавчання в умовах глобальних змін та викликів, здатності ідентифікувати себе як важливу і відповідальну складову українського суспільства, яка готова змінювати і відстоювати національні цінності українського народу [1].

Фізична культура як складова загальної культури, закладає основи збереження здоров'я та розвитку всіх його складових, використовує комплексний підхід до формування розумових та фізичних якостей і навичок, удосконалює фізичну та психологічну підготовку до активної життєдіяльності, формує пріоритети оздоровчої спрямованості фізичних вправ та забезпечує загальний культурний розвиток особистості [9].

Опанування змісту фізичної культури як базового навчального предмета здійснюється за навчальними програмами, що мають відповідний гриф Міністерства освіти і науки України. Відповідно до наказу МОН від 23.10.2017 р. № 1407 старші класи загальноосвітніх шкіл з 2019/2020 навчального року навчаються за новими навчальними програмами «Фізична культура 10-11 класи» (рівень стандарту та профільний рівень) [6].

Навчальна програма побудована за модульною системою. Вона містить інваріантну (обов'язкову) та варіативну складову [6]. До інваріантної частини належать: теоретико-методичні знання та загальна фізична підготовка, зміст яких реалізовується упродовж кожного уроку. Практично кожен вид спорту може бути представлений у вигляді варіативного модуля. Фахівці фізичної культури можуть розробляти свої варіативні модулі до цієї програми, керуючись наявністю навчально-методичного забезпечення і матеріально-технічною базою навчального закладу. Навчально-методичне забезпечення,

рекомендоване Міністерством до використання в навчальних закладах, зазначено у Переліках навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, розміщених на офіційному веб-сайті Міністерства освіти і науки України (www.mon.gov.ua) та веб-сайті Інституту модернізації змісту освіти (www.imzo.gov.ua).

Профільне навчання спрямоване на набуття здобувачами освіти навичок самостійної науково-практичної, дослідницько-пошукової діяльності, розвиток їхніх інтелектуальних, психічних, творчих, моральних, фізичних, соціальних якостей, прагнення до саморозвитку та самоосвіти [10].

Профільне навчання є перспективною новацією освіти, в успішній реалізації якої зацікавлені не лише всі учасники освітнього процесу, але й установи професійної освіти, працедавці, держава в цілому [8].

Модель профільного навчання в умовах закладу спеціалізованої освіти спортивного профілю може мати різні форми організації. Поглиблене вивчення видів спорту здійснюється або за спеціальними програмами й підручниками розробленими для профільного предмету, або за модульним принципом – програма предмету «Фізична культура» загальноосвітньої школи доповнюється набором модулів, які поглиблюють відповідні теми. Профільні предмети вивчаються поглиблено й забезпечують більш глибоке опанування предмета за рахунок інтеграції різних теоретико-методичних знань, форм і методів фізкультурно-оздоровчої роботи та ведення здорового способу життя, що надає можливість школярам застосовувати їх у різних сферах діяльності, зокрема й професійній, яка визначається за специфікою профілю навчання. Такий напрямок в Україні одержав назву допрофільна підготовка, у межах якої можуть функціонувати факультативи, предметні гуртки на підставі створення однорідних за підготовленістю та інтересами груп [12].

Таким чином, можливо доповнення змісту програми навчання окремими курсами за вибором, спрямованими на поглиблення й розширення змісту профільних предметів. Курси за вибором спрямовані на забезпечення індивідуальних потреб кожного школяра з метою отримання додаткових знань, формування стійкого інтересу до предмета, розвитку відповідних здібностей і орієнтацій на професійну діяльність, де використовуються одержані знання, рухові вміння й навички [8]. Програми варіативних модулів мають пройти експертизу, отримати гриф Міністерства освіти і науки України та бути оприлюдненими для загального користування. Отже, на наш погляд, кількість варіативних модулів з часом має зростати.

За твердженням розробників навчальної програми профільного рівню (В. Єрмолова, В. Деревянко, І. Захарчук, В. Сілкова, М. Тимчик) метою предмету «Фізична культура» – є ознайомлення учнів з основними формами професійної діяльності фахівців фізичного виховання (вчителя фізичної культури, тренера або інструктора з виду спорту), оволодіння ними первинними методами і формами педагогічної діяльності, формування фізичного, психічного, духовного та соціального здоров'я старшокласників, фізичної культури особистості, оволодіння знаннями з основ теорії і методики фізичного виховання, вміннями та навичками самостійних і групових занять фізкультурно-спортивною й оздоровчо-корегувальною спрямованості, а також забезпечення можливостей для рівного доступу школярів до здобуття загальноосвітньої профільної та початкової допрофесійної підготовки з фізичного виховання [6].

Розробники програми В. Єрмолова, В. Деревянко, І. Захарчук, В. Сілкова та М. Тимчик зазначають, що мета предмета реалізується шляхом застосування комплексного підходу до вирішення наступних навчальних, оздоровчих і виховних завдань [6]:

інтеграція базової та додаткової освіти галузі фізичної культури і спорту, цілеспрямоване опанування обраним видом рухової діяльності;

оволодіння психолого-педагогічними, анатомо-фізіологічними основами знань, гігієнічними вимогами до фізичного виховання;

формування вмінь щодо організації та проведення самостійних форм занять оздоровчо-корегувальної та спортивної спрямованості;

формування пізнавальних та творчих здібностей, щодо фізичної культури особистості;

розвиток фізичних якостей та зміцнення здоров'я;

забезпечення професійної орієнтації щодо вибору профілю подальшої освіти;

формування громадянської та патріотичної свідомості.

За твердженням авторів, структура оновленої програми є максимально інформативною для вчителя. «...Дана структура дозволяє вчителю більш об'єктивно оцінити досягнення учня. У програмі чітко висвітлені знанневий, діяльнісний та ціннісний компоненти. Навчання – це продукт кількості, можливостей і якості викладання. Якщо вчитель зробить постійну якість, у нього буде кращий результат. Якщо змінює якість викладання, то можете змінити і результат. Важливо навчати школярів як навчатись, поєднувати нові знання зі старими...» [6].

Аналіз науково-педагогічної літератури з питань профільного навчання дозволяє визначити його мету – це забезпечення можливостей для молоді до здобуття загальноосвітньої профільної та початкової допрофесійної підготовки, неперервної освіти впродовж всього життя, виховання особистості, здатної до самореалізації, професійного зростання й мобільності в умовах реформування сучасного суспільства.

Проте, детальний аналіз наявної програми, на наш погляд, не дає однозначної відповіді на наявні проблеми, що були окреслені дослідниками Ж. Дьоміною, Т. Редько для профільного навчання за спортивним напрямком [5]:

забезпечення попередньої допрофільної стадії підготовки учнів основної школи шляхом організації спеціалізованих класів, елективних груп тощо;

формування стійкої системи підвищення мотивації та професійного самовизначення учнів у визначення майбутнього навчального профілю;

перехід від традиційного оцінювання, що враховує помилки і «незнання» учнів у вигляді зниження оцінки, до «накопичувальної», що кількісно і якісно враховує навчальні досягнення школярів;

врахування у змісті викладання та у системі оцінювання успішності вивчення профільного предмету «Фізична культура» вимог вступного випробування у ВНЗ відповідного профілю [5].

Також, в наявних на сьогоднішній день методичних матеріалах нам не вдалося відшукати конкретних методик щодо

застосування засобів профільного навчання в умовах закладу спеціалізованої освіти спортивного профілю для вирішення завдань оволодіння учнями первинними методами і формами педагогічної діяльності фахівців фізичного виховання (вчителя фізичної культури, тренера або інструктора з виду спорту).

Для нас викликає інтерес процес організації профільного навчання в умовах закладу спеціалізованої освіти спортивного профілю. На наш погляд, програма профільного навчання за напрямками спорту повинна об'єднуватись у два розділи: загальна фізична культура і основи технічної підготовки за обраним видом спорту. Безперечно любий вид спортивної діяльності має достатню кількість засобів фізичної культури для формування фізичного розвитку та здоров'я учнів, поряд із специфічними засобами даного виду спорту.

Висновки. Сучасним етапом розвитку освітньої системи в Україні є профільне навчання в старшій школі, яке здійснюється за різними профілями. Одним із профілів навчання є спортивний за різними напрямками (видами спорту). Профільні предмети вивчаються поглиблено й забезпечують більш глибоке опанування предмета «Фізична культура» за рахунок інтеграції різних теоретико-методичних знань, форм і методів фізкультурно-оздоровчої роботи та ведення здорового способу життя, що надає можливість школярам застосовувати їх у різних сферах діяльності.

Профільне навчання в умовах закладу спеціалізованої освіти спортивного профілю повинно бути спрямоване на загальний розвиток особистості, фізичну та психологічну підготовку учнів, здобуття загальноосвітньої профільної та початкової допрофесійної підготовки в галузі фізкультурної освіти.

Перспективи подальших досліджень. Перспективи подальших досліджень буде спрямовано на дослідження ефективності наявних навчальних програм закладу спеціалізованої освіти спортивного профілю.

Література

1. Арефьев В. Г. Основы теории та методики физического воспитания: учебник. Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький, 2011. 368 с.
2. Бібік Н. Профільна школа як стратегія рівного доступу до якісної освіти. *Директор школи (Шкільний світ)*. 2004. № 37.
3. Буйдіна О. О. Профільне навчання як модель зовнішньої диференціації в освіті: реалії та перспективи. *Проблеми сучасної педагогічної освіти. Сер.: Педагогіка і психологія: зб. статей*. Ялта: РВВ КГУ, 2014. Вип. 44. Ч. 2. С. 52-59.
4. Докукіна Ю. Є. Спортивний напрям профільного навчання як середовище формування професійно значущих якостей майбутнього професіонала. Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал. Матер. звітної наук.-практ. конф., 2. Типовіт. – ІваноФранківськ, 2012. – С. 275–278.
5. Дьоміна Ж. Г., Редько Т. М. Спортивний напрям профільного навчання старшокласників: педагогічні суперечності в ланці «школа – вищий навчальний заклад». *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Вип. 3 К(44). 2014. С. 228–231.
6. Єрмолова, В.М., Деревянко, В.В., Захарчук, І. Р., Сілкова, В.О., & Тимчик, М.В. Навчальна програма. Фізична культура. Профільний рівень 10-11 класи. Київ, 2017, 138 с.
7. Зубалій М. Зміст навчальної діяльності старшокласників зі спортивного профілю. *Здоров'я та фізична культура*. 2008. № 3. С. 1-5.
8. Котова О. В. Профільне навчання в старшій школі за спортивним напрямком, його сутність та проблеми. *Вісник Запорізького національного університету*. 2012. № 1(7). С. 48-53.
9. Круцевич Т. Ю. Теорія і методика фізичного виховання: підручник для студентів вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту: Т2. Методика фізичного виховання різних груп населення /Т. Ю. Круцевич. – К., 2012. 368 с.
10. Лещенко О. Профільне навчання фізичної культури як педагогічна проблема. *Витоки педагогічної майстерності*. 2016, Випуск 17, С. 102-108.
11. Лікарчук І. Л. Проблема профілізації навчання в старшій школі та шляхи її розв'язування. *Директор шк.* 2003. №20. С. 23-25.
12. Липова Л. А., Малишев В. В., Паламарчук Т. І. Профілізація навчання: теорія і практика. *Освіта і управління*. К., 2007. Т. 10. С. 50-55.
13. Наказ МОН від 21.10.13 № 1456 «Про затвердження Концепції профільного навчання у старшій школі». https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/37784/
14. Ротерс Т. Теоретичні засади профільного навчання старшокласників за спортивним напрямком. *Фізичне виховання різних груп населення*. Донецьк, 2008. С. 12-15.
15. Ротерс Т. Т. Взаємодія фізичного та естетичного виховання старшокласників у процесі профільного навчання. *Вісн. Луган. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка: Педагогічні науки*. 2008. № 4(143). С. 232-237.
16. Щурова Н. В. Аналіз стану формування фізичного здоров'я старшокласників в умовах профільного навчання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія "Педагогіка, соціальна робота"*. № 31. 2014. С 193 – 196.

References

1. Arefiev V. H. Osnovy teorii ta metodyky fizychnoho vykhovannia: pidruchnyk. Kamianets-Podilskyi: PP Buinytskyi, 2011. 368 s. (in Ukr.)
2. Bibik N. Profilna shkola yak stratehiia rivnoho dostupu do yakisnoi osvity. Dyrektor shkoly (Shkilnyi svit). 2004. № 37. (in Ukr.)
3. Buidina O. O. Profile navchannia yak model zovnishnoi dyferentsiatsii v osviti: realii ta perspektyvy. Problemy suchasnoi pedahohichnoi osvity. Ser.: Pedahohika i psykhohohiia: zb. statei. Yalta: RVV KHU, 2014. Vyp.44. Ch.2. S.52-59. (in Ukr.)
4. Dokukina Yu. Ye. Sportyvnyi napriam profilnoho navchannia yak seredovyshche formuvannia profesiino znachushchykh yakosteі maіbutnoho profesionala. Suchasnyi vykhovnyi protses: sutnist ta innovatsiinyi potentsial Mater. zvitnoi nauk.-prakt. konf., 2. Typovit. IvanoFrankivsk, 2012. S. 275–278. (in Ukr.)
5. Domina Zh. H., Redko T. M. Sportyvnyi napriam profilnoho navchannia starshoklasnykh : pedahohichni superechnosti v lantsi «shkola – vyshchyi navchalnyi zaklad». Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Vyp. 3 K(44). 2014. S. 228–231.

6. Iermolova, V.M., Derevianko, V.V., Zakharchuk, I. R., Silkova, V.O., & Tymchyk, M.V. Navchalna prohrama. Fizychna kultura. Profilynny riven 10-11 klasy. Kyiv, 2017, 138 s. (in Ukr.).
7. Zubalii M. Zmist navchalnoi diialnosti starshoklasnykiv zi sportyvnoho profilu. Zdorovia ta fizychna kultura. 2008. № 3. S. 1-5. (in Ukr.).
8. Kotova O. V. Profiline navchannia v starshii shkoli za sportyvnyim napriamkom, yoho sutnist ta problemy. Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. 2012. № 1(7). S. 48-53. (in Ukr.).
9. Krutsevych T. Yu. Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia: pidruchnyk dlia studentiv vyshchych navch, zakladiv fiz. vykhovannia i sportu: T2. Metodyka fizychnoho vykhovannia riznykh hrup naselennia / T. Yu. Krutsevych. K., 2012. 368 s. (in Ukr.).
10. Leshchenko O. Profiline navchannia fizychnoi kultury yak pedahohichna problema. Vytoky pedahohichnoi maisternosti. 2016, Vypusk 17, S. 102-108. (in Ukr.).
11. Likarchuk I. L. Problema profilizatsii navchannia v starshii shkoli ta shliakhy yii rozviazuvannia. Dyrektor shk. 2003. №20. S. 23-25. (in Ukr.).
12. Lypova L. A., Malyshev V. V., Palamarchuk T. I. Profilizatsiia navchannia: teoriia i praktyka. Osvita i upravlinnia. K., 2007. T. 10. S. 50-55. (in Ukr.).
13. Nakaz MON vid 21.10.13 № 1456 «Pro zatverdzhennia Kontseptsii profilnoho navchannia u starshii shkoli». https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/37784/.
14. Roters T. Teoretychni zasady profilnoho navchannia starshoklasnykiv za sportyvnyim napriamkom. Fizyчне vykhovannia riznykh hrup naselennia. Donetsk, 2008. S. 12-15. (in Ukr.).
15. Roters T. T. Vzaiemodiia fizychnoho ta estetychnoho vykhovannia starshoklasnykiv u protsesi profilnoho navchannia. Visn. Luhan. nats. un-tu im. Tarasa Shevchenka: Pedahohichni nauky. 2008. № 4(143). S. 232-237. (in Ukr.).
16. Shchurova N. V. Analiz stanu formuvannia fizychnoho zdorovia starshoklasnykiv v umovakh profilnoho navchannia. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii "Pedahohika, sotsialna robota". № 31. 2014. S 193 – 196. (in Ukr.).

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.6(166).29
УДК 001.82:[796.015.132:796.8

*Розторгуй М.С.,
доктор наук з фізичного виховання і спорту, доцент
Львівський державний університет фізичної культури імені І. Боберського, м. Львів*
*Володченко О.А.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту,
Львівський державний університет фізичної культури імені І. Боберського, м. Львів*
*Товстоног О.Ф.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент
Львівський державний університет фізичної культури імені І. Боберського, м. Львів*
*Чикаліна Ю.М.
викладач
Львівський державний університет фізичної культури імені І. Боберського, м. Львів*
*Детко А.В.,
студент
Львівський державний університет фізичної культури імені І. Боберського, м. Львів*

ОСОБЛИВОСТІ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СПОРТСМЕНІВ У СПОРТИВНИХ ЄДИНОБОРСТВАХ

Аналіз наукового знання щодо фізичної підготовки спортсменів свідчить про те, що наявна проблема відсутності відповідності структури та змісту фізичної підготовки специфіці змагальної діяльності у спортивних єдиноборствах. Мета – виявлення особливостей науково-методичного забезпечення фізичної підготовки спортсменів у спортивних єдиноборствах. Для розв'язання поставленої мети нами були використані наступні методи дослідження: аналогія, аналіз, синтез, абстрагування, індукція, екстраполяція, узагальнення практичного досвіду, методи статистичного аналізу. Положення системи науково-методичного забезпечення фізичної підготовки спортсменів у спортивних єдиноборствах вимагають науково-обґрунтованої модернізації відповідно до вимог сучасної змагальної діяльності. Встановлено необхідність в обґрунтуванні місця фізичної підготовки спортсменів у системі багаторічного удосконалення в спортивних єдиноборствах та виявленні значущості показників фізичної підготовленості спортсменів у досягненні спортивного результату на різних етапах багаторічної підготовки, обґрунтуванні концепції фізичної підготовки спортсменів у системі багаторічного удосконалення в спортивних єдиноборствах та її реалізаційних положень.

Ключові слова: спортсмен, спортивні єдиноборства, фізична підготовка, науково-методичне забезпечення.